

فرصت یادگیری

● محمدرضا حشمتی
سردبیر رشد راهنمایی تحصیلی

فردا در آموزش و پرورش و مدرسه، یعنی هر لحظه پس از حال. با این رویکرد، ما هر لحظه باید در حال برنامه‌ریزی برای مدرسه‌ی فردا بر اساس ارزیابی عملکرد مدرسه‌ی امروز باشیم. بچه‌های فردا به مدارسی نیاز دارند که زمینه‌های اجتماعی شدن آن‌ها را مهیا سازد در بحث‌های نظری مرتباً از معارف اخلاقی، از خودگذشتگی، تعاون، مشارکت، مسئولیت‌پذیری، صداقت، رعایت حقوق دیگران و... صحبت می‌کنیم، در حالی که یادگیری این موضوعات با سخنرانی و خواندن متون حاصل نمی‌شود. بچه‌ها باید با این اخلاقیات زندگی کنند تا آن‌ها را یاد بگیرند و بخشی از وجودشان شود. زندگی کردن با این فضایل به فرصت احتیاج دارد؛ همان فرصت یادگیری! اگر «مدرسه‌ی فردا» بخواهد برای «دانش‌آموز فردا» کارکرد مفید و مؤثری داشته باشد، وجود این ویژگی‌ها در آن اجتناب‌ناپذیر است:

- فراهم ساختن محیط فیزیکی جذاب، توجه به معماری و ترکیب فضا؛
- فراهم ساختن محیطی ایمن از ابعاد متفاوت، به گونه‌ای که در این محیط، امکان پرورش و شکوفایی استعدادها، خلاقیت و توانمندی‌های نهفته در ذات انسان‌ها فراهم باشد؛
- فراهم ساختن محیطی برای تربیت مهارت‌های گوناگون فکری، عملیاتی، رفتاری، و تعقل در کنار تعلیم دانش؛
- به‌وجود آوردن محیطی پرتحرک، فعال، پرجنب و جوش؛
- ایجاد محیط گرم و صمیمی در فضاهای آموزشی، تا حد احساس راحتی نزدیک به منزل (نظیر خارج ساختن کفش از پا، قبل از ورود به کلاس یا محیط ساختمان مدرسه)؛
- ایجاد محیط تعامل و کار گروهی؛
- محور قراردادن هویت دانش‌آموز در سازمان‌دهی؛
- برنامه‌ریزی آموزشی در حجم درسی کم، و فعالیت زیاد به صورتی چالش‌گرایانه، جست و جوگریانه، و هنرمندانه؛
- تلاش برای سوق برنامه‌های آموزشی از «استفاده کردن» به «پدید آوردن» و «یادگیری از طریق پدید آوردن»؛
- هر مؤلفه‌ی آموزشی، پس از ایجاد نیاز به آن و انگیزه‌ی به دست آوردن آن در دانش‌آموز؛
- توجه ویژه به برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که روح دانش‌آموزان را مخاطب قرار دهد. نظیر نقاشی، کارهای هنری آزاد، قصه‌خوانی، ایفای نقش در نمایش‌نامه‌ها و سرودها، انشا و داستان‌نویسی، نمایش‌نامه‌نویسی، گردش علمی
- مشارکت دادن حتی‌الامکان اولیا در امور آموزشی و اجرایی مدرسه، به صورت جدی
- ادغام و عدم تفکیک دانش‌آموزان تیزهوش، عادی و بعضاً استثنایی در سطح قابل قبول، فراهم ساختن محیطی که هر یک از آن‌ها بتوانند در این محیط، با در نظر گرفتن واقعیت‌های محیط بیرونی، فرصت رشد مناسب داشته باشند؛
- دور شدن از نظم‌های ماشینی خشک و پادگان گونه در محیط آموزشی، و فراهم آوردن محیط آرام، فعال و پرجنب و جوش.

منابع

۱. مورن. ادگار، هفت دانش ضروری برای آموزش و پرورش آینده، ترجمه‌ی محمد یمنی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ۱۳۸۳.
۲. نظام برتر، آینده آموزش و آموزش آینده، ادوان مجیدی، نشر ترمه، تهران، ۱۳۸۰.